

SALVAREA NISTRULUI,

o problemă de securitate națională și regională

Fluviul Nistru asigură gratis cu apă potabilă circa opt milioane de cetățeni ucraineni și moldoveni, întreținând viața și echilibrul ecologic pe un teritoriu de peste 72 de mii de km pătrați. Metaforic vorbind, Nistru e o fântână orizontală de 1362 de km, care își poartă apele din munții Carpați până la Marea Neagră. Deși bogățiile naturale și spirituale din ținuturile străbătute de Nistru au contribuit enorm ca zonele riverane să se dezvolte, iar comunitățile locale să prospere, nu putem spune că unul dintre cele mai frumoase fluviu din Europa a fost prețuit la justa valoare și că a fost apărat de proiecte grandomane, antiecologice și distructive.

În perioada de ocupație sovietică, atât în Ucraina apuseană, cât și în RSSM, în bazinul hidrografic al Nistrului au fost construite o sumedenie de întreprinderi gigantomane, care au afectat grav calitatea apei,

ichtiofauna, biodiversitatea și debitul natural al fluviului.

Cea mai distrugătoare lovitură asupra Nistrului a fost aplicată de proiectul energetic din anii '80 ai secolului trecut, când s-au construit barajele de la Novodnestrovsk și, mai apoi, Nahoreny, plus uriașul lac artificial de acumulare prin pompaj de pe platoul situat în apropiere de frontiera ucraineană cu R. Moldova.

Pare de necrezut, dar ca să producă energie la capacitatea prevăzută, proiectul tehnic elaborat la Moscova avea nevoie de mai multă apă decât putea să adune Nistru timp de un an. În consecință, în anul 1981, după darea în exploatare a barajului de la Novodnestrovsk în prima fază, debitul natural a scăzut catastrofal, lăsând prizele de apă ale Chișinăului și Odesei în afara liniei critice. Zeci de mii de nistreni și ecologiști, de la Lvov, Ternopol, Ivano-Francovsk, Soroca, Râbnița, Chișinău, Tiraspol,

Odessa, au protestat în anii '87-89 și au cerut lui Gorbaciov și Râjcov să stopeze proiectul energetic care distrugea Nistru și lipsea de apă potabilă milioane de oameni. Savanții onești de la centru au adus conducerii Uniunii Sovietice suficiente argumente că Nistru nu are atâta apă cât va cere complexul energetic de la Novodnestrovsk, iar a construi mai multe baraje pentru a acumula cantitatea necesară de apă echivalează cu dispariția fluviului și cu transformarea lui într-un lanț de lacuri și cascade care se vor înnămoli și vor provoca un dezastru ecologic în regiune. Atunci, Moscova a reacționat și a făcut un pas înapoi: finanțarea a încetat și proiectul a fost conservat. Apoi imperiul sovietic s-a prăbușit, iar ecologiștii moldoveni și ucraineni au considerat că nimeni și niciodată nu va mai reanima un proiect falimentar, care ștergea Nistru de pe hărțile lumii.

...Dar prostia și lăcomia ome-
nească par inepuizabile, indiferent
de timpuri și regimuri. După aproa-

pe patru decenii de la construcția
barajului de la Novodnestrovsk, Nis-
trul a suportat pierderi uriașe fără
să provoace mari îngrijorări la Kiev
sau Chișinău. În aval de Naslavcea,
pe o distanță de aproape 700 de km,
debitul fluviului s-a înjumătățit, iar
ecosistemele nistrene au degradat
până la faza inadmisibilă, când își pi-
erd capacitatea naturală de purifica-
re a cursului de apă și de păstrare a
biodiversității. Procesul eutrofizării,
caracteristic mlaștinilor și zonelor
umede, a cuprins întreaga albie a
fluviului, de la izvoare până la liman.
Pe timpuri, Nistrul aducea anual pe
teritoriul R. Moldova 10-11 km cubi
de apă și două viituri în primăvară și
toamnă, în prezent, cu mare greu se
adună 5-6 km cubi, fără nici o viitură.

Starea actuală a Nistrului e
una foarte apropiată de o catastrofă
ecologică. Vocile răzlețe și singulare
ale ecologiștilor au răsunat în pus-
tiu, fără să neliniștească autorită-
țile și comunitățile riverane. În loc
să se facă demersuri insistente din
partea Chișinăului și Kievului către
Uniunea Europeană de a susține fi-
nanciar și cu experți internaționali
elaborarea unui studiu complex de

refacere ecologică a Nistrului și de
administrare bazinieră, în comun,
observăm tendințe deosebit de peri-
culoase, când un grup foarte restrâns
de oligarhi ucraineni încearcă să
stoarcă profituri uriașe, private, prin
distrugerea definitivă a fluviului, prin
construirea a șase baraje noi, hidro-
energetice, de lângă Hotin și până la
Halici. Dincolo de încălcarea brutală
a legislației ucrainene (barajele ar
urma să fie ridicate în arealul a pa-
tru Parcuri Naționale), oligarhii din
statul vecin, pentru a evita un conflict
internațional, fac presiuni din umbră
asupra conducerii R. Moldova de a
semna necondiționat Acordul de
funcționare a complexului hidro-
electric nistrean, un acord prin care
moldovenii ar fi nevoiți să concesio-
neze pe mulți ani înainte drepturile
asupra barajului de la Naslavcea, a
lacului de acumulare și a terenurilor
adiacente. În plus, autoritățile mol-
dovene nu stabilesc clar în proiectul
de Acord monitorizarea în comun a
volumului de apă (150-270 m cubi/
secundă), care va intra neîntrerupt
pe teritoriul R. Moldova. Ele nu fac
nici o referință la responsabilitățile
concrete în caz de reducere forțată
a cantității de apă și nu spun care
vor fi despăgubirile pentru prejudi-
ciile aduse Nistrului din cauza lipsei
de apă necesară pentru menținerea
fluviului pe teritoriul moldovenesc.
Mai mult decât ciudat pare faptul
că R. Moldova nu cere în proiectul
de Acord, evaluarea internațională
a impactului de mediu asupra Nis-
trului pentru cele șase baraje noi și
nu solicită o dezbatere publică mol-
do-ucraineană-europeană a modului
de administrare și de funcționare a
Complexului hidroelectric nistrean.

De una singură, conducerea
R. Moldova nu va reuși să aibă un

Acord bilateral favorabil Nistrului
și să convingă oligarhii ucraineni să
renunțe la proiectul criminal de a
construi cele șase baraje noi. Con-
ducerea R. Moldova are nevoie de
ajutorul instituțiilor europene, de
solidaritatea comunităților riverane
și de un front comun al ecologiștilor
ucraineni și moldoveni. Doar trans-
formând problema protejării eco-
logice a Nistrului în una regională,
europeană și globală, avem șanse
să potolim lăcomia dezgustătoare a
clanurilor mafioate de a distruge râul
care asigură cu apă potabilă peste
opt milioane de oameni din Ucraina
și R. Moldova. Este mai mult decât
evident că degradarea sau secarea
acestei fântâni orizontale, ar genera
o catastrofă umanitară continentală
greu de imaginat, care ar arunca pe
drumuri milioane de cetățeni mol-
doveni și ucraineni.

**Anul 2019 va fi un an al bătă-
liilor cumplite pentru salvarea Nis-
trului, pentru salvarea noastră. Nu
fi indiferent! Vocca ta contează cel
mai mult pentru ca apa noastră cea
de toate zilele să fie veșnică împre-
ună cu cel care ne-o aduce de milenii
– Nistrul nostru cel scump și drag.**

Alecu RENIȚĂ

PS.:La cererile insistente și pre-
siunile neîntrerupte din partea eco-
logiștilor din R. Moldova și Ucraina,
a instituțiilor europene și mondiale,
pe durata anului 2018 a fost creată
și a început să funcționeze Comisia
moldo-ucraineană privind utilizarea
stabilă și protecția bazinului râu-
lui Nistru. Se crează pentru prima
dată, după prăbușirea Uniunii Sovie-
tice, premise în favoarea adminis-
trării în comun, conform standardelor
europene, a bazinului hidrografic al
Nistrului de la izvoare până la liman.

Cel mai important pas în anul 2019, pe care ar trebui să-l facă ecologiștii și Comisia, ține de a convinge Kievul să renunțe oficial la construcția celor șase baraje pe Nistru și să garanteze prin lege un volum neîntrerupt de apă, la intrare pe teritoriul R. Moldova, de 150-270 de metri cubi pe secundă. Atingerea acestor două obiective de bază ar fi posibile doar prin mobilizarea generală a tuturor locuitorilor din bazinul hidrografic al

Nistrului (peste opt milioane de nistreni) și a ecologiștilor din R. Moldova, Ucraina și Europa. Să fim cu ochii pe Nistru și în anul 2019! Implică-te!
A.R.

Articol realizat în cadrul proiectului „Managementul integrat al resurselor de apă în Republica Moldova – pentru o dezvoltare durabilă și populație sănătoasă” realizat de Mișcarea Ecologistă din Moldova,

în cadrul Programului de Suport (granturi) destinate ONG-urilor de mediu în domeniul managementului integrat al resurselor de apă, administrat de Agenția „Apele Moldovei”, ca parte a Proiectului „Consolidarea cadrului instituțional în sectorul de apă și sanitație din Republica Moldova (Faza 01)”, finanțat de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare (SDC) și Agenția Austriacă pentru Dezvoltare (ADA).

„Nici un râu fără atenție” conferință dedicată Zilei mondiale a Apei

Pe 22 martie, în întreaga lume este marcată Ziua mondială a Apei. La Chișinău, cu această ocazie a fost organizată conferința cu genericul: „Nici un râu fără atenție”. Scopul evenimentului a fost de a sublinia importanța gestionării corecte a tuturor cursurilor de apă, identificarea problemelor existente și posibilele soluții pentru îmbunătățirea calității râurilor din țară.

Ministrul, Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Nicolae Ciubuc, a vorbit în cadrul evenimentului despre importanța accesului cetățenilor la apă și rolul resurselor de apă în asigurarea standardelor de viață a populației.

„În Republica Moldova există peste 3 mii de râuri, iar clasele IV și V de calitate a acestora ne indică, din păcate, gradul înalt de poluare,

cu excepția fluviului Nistru și râului Prut, care pe diferite sectoare au clasa de calitate II și III. În conformitate cu Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030”, urmează a fi implementate un șir de acțiuni care să contribuie la protecția resursei de apă și asigurarea accesului echitabil la apă. Ne propunem să îmbunătățim cadrul normativ, să îmbunătățim rețeaua de monitori-

zare a calității apelor râurilor mici, în special prin organizarea de expediții în teritoriu, care vor începe în această primăvară. Expedițiile sunt planificate pentru un an de zile, iar rezultat așteptat este de a cunoaște starea reală a fiecărui râuleț din țară. MADRM va depune eforturi pentru a crea premisele necesare ca până în anul 2030 toți cetățenii să aibă acces la apă calitativă”, a